

СЕКЦІЯ 2

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ПІДСИСТЕМА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Верезуб О. В.,

аспірант

Науковий керівник: **Яловега Л. В.,**

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

ЗВІТ P&L ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ ВИТРАТ І ДОХОДІВ ВУПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Управлінський облік як інформаційна основа системи прийняття рішень посідає ключове місце в структурі управління витратами підприємства. Його значущість особливо актуалізується в умовах динамічного ринкового середовища, коли ефективність господарської діяльності потребує постійного контролю над витратами, їх структурою, динамікою та впливом на фінансові результати. Одним із вагомих інструментів, що дозволяє здійснювати подібний аналіз, є звіт про фінансові результати, сформований за методом нарахування, який часто інтерпретується у вигляді операційного звіту Cash Flow, або ж Звіту про прибутки та збитки (далі – звіт P&L). Відтак звіт P&L є ключовим елементом фінансової звітності, що відображає доходи, витрати та фінансовий результат діяльності підприємства за певний період. Він уможливорює оцінити рентабельність, визначити ефективність управлінських рішень, а також виявити джерела формування прибутку або збитків, що є надзвичайно важливим для стратегічного планування та оперативного управління.

Метод нарахування, який лежить в основі формування цього звіту, забезпечує принципове розмежування між фактичним рухом грошових коштів та моментом виникнення доходів і витрат. Такий підхід сприяє отриманню достовірної управлінської інформації щодо фінансових результатів у момент, коли економічна вигода або витрати фактично виникають, а не коли здійснюються відповідні платежі.

Із позицій управлінського обліку, звіт P&L виконує не лише функцію інформаційного відображення результатів діяльності, а й виступає як дієвий інструмент контролю, планування та аналізу витрат, що має вирішальне значення для стратегічного та оперативного управління. У межах цього звіту витрати групуються за критеріями релевантності до

прийняття рішень: змінні/постійні та прямі/непрямі [2]. Такий підхід дає змогу керівникам підприємств більш гнучко реагувати на внутрішні й зовнішні чинники, розробляючи сценарії оптимізації витратної частини бюджету. Змінні витрати безпосередньо залежать від обсягу реалізації продукції (сировина, матеріали, комісійні), тоді як постійні (зарплати адміністративного персоналу, витрати на оренду, маркетинг тощо) залишаються сталими у короткостроковому періоді [1]. Розподіл витрат за цими ознаками дозволяє ефективно застосовувати аналіз точки беззбитковості, операційного важеля, маржинального доходу, що є базисом сучасної концепції вартісного управління.

Управлінський облік передбачає визначення низки показників, що є критично важливими для стратегічного контролю за ефективністю діяльності підприємства. Зокрема, показники валового та маржинального доходу дозволяють ідентифікувати найбільш рентабельні напрями діяльності, а EBITDA, EBIT, EBT та чистий прибуток є індикаторами фінансової стійкості та загального економічного ефекту операційної діяльності. Їх розрахунок ґрунтується на детальному обліку витрат, що класифікуються не лише за економічними елементами, а й за функціональним призначенням.

Інтеграція у процес управлінського обліку аналітичного інструментарію – таких як аналіз рентабельності, маржинальності, вертикальний та горизонтальний аналізи звіту P&L – сприяє оцінці ефективності витрат у контексті створення вартості. Так, показники маржинальності та рентабельності продажів є критеріями оцінки операційної ефективності, а аналіз точки беззбитковості – інструментом планування фінансової стабільності.

Особливу увагу в управлінському обліку приділено амортизації як непрямій, умовно-постійній витраті. Її відображення дозволяє врахувати знос активів та вплив капіталовкладень на собівартість продукції. Амортизаційні відрахування формують базу для розрахунку показників EBIT та EBT, які використовуються для прийняття рішень у сфері інвестиційної політики та податкового планування. Крім того, управлінський облік забезпечує моніторинг ефективності використання прибутку – через показники чистого та нерозподіленого прибутку. Останній є джерелом формування внутрішніх інвестиційних ресурсів та слугує індикатором фінансової автономії підприємства. Управління нерозподіленим прибутком є ключовим елементом політики сталого розвитку та забезпечення довгострокової прибутковості.

Отже, управлінський облік є ключовою інформаційною основою для стратегічного й оперативного управління витратами підприємства, забезпечуючи аналітичну підтримку процесу прийняття управлінських рішень. Звіт P&L, сформований за методом нарахування, дає змогу не лише

фіксувати фінансові результати діяльності, а й аналізувати структуру витрат, рівень рентабельності, операційну ефективність і фінансову стійкість. Інформація, що генерується в межах управлінського обліку, дозволяє обґрунтовано класифікувати витрати за видами, центрами відповідальності та місцями виникнення, визначати точку беззбитковості, розраховувати показники операційного та чистого прибутку (ЕВІТ, ЕВТ), а також здійснювати моніторинг амортизаційних відрахувань і змін у структурі нерозподіленого прибутку. Використання таких індикаторів, як ЕВІТДА, ЕВІТ, ЕВТ, у поєднанні з аналізом витрат і амортизації, забезпечує комплексну оцінку економічної результативності та сприяє зростанню довгострокової стабільності підприємства.

Список використаних джерел

1. Плаксієнко В., Яловега Л., Лега О., Прийдак Т., Мокієнко Т., Канцедал Н. Управлінський облік: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] 2-ге вид., перероб. і доп. Полтава : РВВ ПДАУ, 2023. 338 с.

2. Яловега Л. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б. Управлінські рішення: аналіз релевантності облікової інформації. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 74. С. 227-233. URL: <https://tinyurl.com/p96z87pb>.

Горька Л. А.,
здобувачка вищої освіти, 3 курс,
обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник: **Бурковська А. І.,**
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СТРАТЕГІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПІДПРИЄМСТВАХ

Сталий розвиток став важливою складовою сучасного бізнес-середовища, оскільки підприємства все частіше усвідомлюють свою відповідальність не лише за фінансові результати, але й за екологічні та соціальні наслідки своєї діяльності. У відповідь на глобальні виклики, такі як зміна клімату, виснаження природних ресурсів і соціальна нерівність, підприємства змушені коригувати свої управлінські стратегії. Цілі сталого розвитку (ЦСР), затверджені ООН у 2015 році, пропонують системний підхід до вирішення цих проблем, визначаючи 17 основних напрямків, які охоплюють економічні, соціальні та екологічні аспекти.

У цьому контексті управління відіграє важливу роль у розробці та реалізації стратегій, які сприяють досягненню цілей сталого розвитку. Інтеграція принципів сталого розвитку в корпоративну стратегію дозволяє